

WWF Verdens naturfond november 2024

Innspill til Stortingets energi- og miljøkomité i forbindelse med behandlingen av stortingsmelding 35 (2023-24)

Bærekraftig bruk og bevaring av natur - Norsk handlingsplan for naturmangfold

WWF Verdens naturfond har levert dette skriftlige innspillet foran Energi- og Miljøkomiteens behandling av stortingsmeldingen om oppfølging av Naturavtalen.

For utdypende kommentarer og forslag, kontakt leder for landteamet i WWF Verdens naturfond, Marte Conradi, mconradi@wwf.no

Mål 1 - Helhetlig arealforvaltning

I dag er det gratis å ødelegge natur, mens det som hovedregel medfører relativt store kostnader å reparere natur som allerede er ødelagt. For å klare å få bukt med naturkrisen og oppfylle forpliktelsene i naturavtalen er vi nødt til å bevege oss vekk fra denne tankegangen. EU har beregnet at for hver euro som brukes på naturrestaurering får vi mellom 8 og 38 euro tilbake i form av økosystemtjenester. Å bruke penger på å ta vare på naturen er altså en god og nødvendig investering for fremtiden.

Gruvedrift på havbunnen har potensiale til å bli det største naturinngrepet i Norge. Kunnskap til å vurdere konsekvensene mangler. Derfor er et moratorium mot mineralvirksomhet på havbunnen nødvendig, slik at man sikrer at mineralvirksomheten skjer uten skade på naturmangfold eller økosystemfunksjoner.

Videre innebærer mål 1 i naturavtalen at tap av nye arealer av høy viktighet for naturmangfold skal bringes nær null i 2030. For å få til dette til havs vil en egnet fremgangsmåte være å utrede og verne relevante SVO-områder helhetlig mot skadelig påvirkning fra aktiviteter som leder til tap av slike arealer.

For å kunne oppnå en sameksistens mellom næringer til havs og mellom næringer og naturen som finnes i havet, er det avgjørende at det kommer på plass en helhetlig marin arealplan gjennom forvaltningsplanssystemet for norske havområder. Dette er også

fremhevet av blant andre [Klimautvalget 2050](#) og [sameksistensgruppen i samarbeidsforum for havvind](#).

Det er bra at regjeringen foreslår endringer i plan- og bygningsloven (PBL). Det trengs imidlertid langt flere endringer i lovverket, som at naturmangfold synliggjøres som et av de viktigste hensynene PBL skal ivareta, og at naturavtalens mål om 30 prosent representativt vern lovfestes i naturmangfoldloven. Se ytterligere forslag til endringer i lovverket som bør vurderes som et ledd i gjennomføringen av naturavtalen [her](#) (lovvask).

Det må settes krav om en systematisk og strategisk gjennomgang av alle vedtatte arealplaner som er eldre enn fem år for å sikre et oppdatert plangrunnlag (planvask).

Mål 2 - Restaurering

Restaureringsmålet som foreslås i naturmeldingen bryter med naturavtalen. Det må settes et nasjonalt restaureringsmål i tråd med avtalen som skal nås innen 2030, det må iverksettes kartlegging av forringede arealer som ferdigstilles innen utgangen av 2025, og det må lages en strategi og en plan for hvordan målet skal nås, både på land og til havs.

Det må også settes et nasjonalt mål om arealnøytralitet. Samtidig må det utarbeides og opprettes gode og enhetlige systemer for økologisk kompensasjon som sikrer like vilkår for alle som bygger ned natur over hele landet.

Mål 3 - Vern og bevaring

Vernemålet som foreslås i naturmeldingen, bryter med naturavtalen. Det må settes et mål om representativt vern av 30 prosent av alle norske havområder, og vernemålet for land kan ikke inkludere Jan Mayen og Svalbard. Naturavtalens krav om representativt vern tilsier at 30 prosent vern på land må gjelde for fastlands-Norge.

Det er sannsynlig at de fleste forvaltningsverktøyene regjeringen har vist til som muligheter for å nå 30-prosentmålet om vern på land, [ikke er gode nok til å kvalifisere som OECM](#) (andre effektive arealbaserte bevaringstiltak) i naturavtalen. Derfor må det igangsettes prosesser som øker verneformene naturreservat og nasjonalparker for å sikre at Norge oppfyller avtalens vernekrav.

Til havs er det kun vern etter naturmangfoldloven (innenfor territorialfarvannet) og den nye loven for vern av marin natur som er under arbeid pr i dag (utenfor territorialfarvannet), som bør kunne klassifiseres som «vern». Arbeidet med å få på plass den nye loven som gjør det mulig å verne natur utenfor territorialfarvannet, må prioritere. En ny verneplan for marin natur i tråd med forpliktelsene i naturavtalen om 30 prosent vern innen 2030 må utarbeides og lanseres.

Alle områder som er definert som særlig verdifulle og sårbare områder (SVO) gjennom forvaltningsplanene for norske havområder, skal utredes med tanke på marint vern før det igangsettes ny aktivitet i disse.

Mål 6 – Fremmede arter

Meldingen legger ikke opp til at Norge skal nå mål 6 om å bekjempe fremmede, skadelige arter. Fra 2028 må det innføres forbud mot import og omsetning av planter og planteprodukter, inkludert jordklump, med høy eller svært høy risiko for norsk natur.

Mål 7 – Forurensing

Regjeringen må være langt mer ambisiøs i tiltak for å redusere og forhindre plastforurensning for å oppnå mål 7 i Naturavtalen. Bruken av produsentansvarsordninger må utvides og innføres for alle plastprodukter innen 2028. Når det gjelder produsentansvarsordningen for fiskeri-, akvakultur, og fritidsfiske må denne inkludere eierløst avfall. Videre er det avgjørende at Naturmeldingen inneholder preventive tiltak, og anbefaler innføring av en skatt på plastemballasje.

Det må innføres krav om nitrogenrensing av alt avløp i hele nedbørsfeltet til Oslofjorden. Det må også innføres forbud mot høstpløying og krav om bedre kantsoner i jordbruksareal i det samme nedbørsfeltet for å minimere nitrogenforurensing til Oslofjorden fra landbruket.

Mål 8 – Minimere konsekvensene av klimaendringer og forsuring av havet

Stortinget bør be Regjeringen komme tilbake med forslag til et nasjonalt mål om styrking og bevaring av karbonlagring i norsk natur, både på land og i havet, i den varslede stortingsmeldingen om klima. Målene om naturlig karbonlagring bør forankres i klimaloven.

Mål 16 - Bærekraftige forbrukervalg

[Norge er blant landene med høyest materialforbruk, 70 prosent høyere enn det europeiske gjennomsnittet](#), og vi har et ansvar for å redusere vårt fotavtrykk på naturen både i Norge og globalt. Derfor må Norge innføre et nasjonalt mål om reduksjon av materialfotavtrykket som er styrende for all politikk og næringslivsutvikling. Et tallfestet mål vil motivere redusert forbruk av ressurser og det er nødvendig fordi sirkulære tiltak alene ikke sikrer at forbruket og mengde nye ressurser inn i næringskjedene går ned.

Mål 18 – Subsidier

Menon har [nylig utarbeidet en rapport](#) som viser at omfanget av subsidier i Norge som er skadelige for naturen er betydelig. I tråd med naturavtalen må alle subsidier og

insentivordninger som er skadelige for naturen identifiseres innen utgangen av 2025, og innen 2030 må alle subsidier som er skadelige for naturen elimineres, gradvis avskaffes eller endres, der man starter med dem som er mest skadelige, og der positive insentiver for bevaring og bærekraftig bruk av naturmangfoldet trappes opp.

Mål 19 – Ressursmobilisering

En rekke land er rike på naturmangfold, men har ikke økonomiske ressurser til å bevare egen natur. [Global Biodiversity Framework Fund](#) skal bidra til at utviklingsland også når målene i naturavtalen. Norge må bidra med minst 500 millioner kroner i 2024 til GBFF for å sikre at målene i naturavtalen blir oppnådd over hele verden. Dette må økes til 1 milliard årlig fra 2025.